

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXII/198/2013
Rady Gminy Werbkowice
z dnia 26 marca 2013 r.

**PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
TEREBIŃ
NA LATA 2013-2020**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Charakterystyka miejscowości.....	6
2.1. Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności.....	6
2.2. Rys historyczny.....	9
2.2.1. Historia miejscowości Terebiń.....	9
2.2.2. Terebiń w archeologii.....	13
2.3. Struktura przestrzenna miejscowości.....	14
2.4. Opis obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.....	16
3. Inwentaryzacja zasobów.....	18
3.1. Środowisko przyrodnicze.....	18
3.1.1. Walory krajobrazu.....	18
3.1.2. Walory klimatu.....	18
3.1.3. Walory szaty roślinnej.....	18
3.1.4. Fauna.....	18
3.1.5. Gleby.....	19
3.2. Dziedzictwo kulturowe.....	19
3.2.1. Dziedzictwo kulturowe (działalność artystyczno-rzemieślnicza).....	23
3.2.2. Atrakcyjność turystyczna.....	23
3.3. Infrastruktura społeczna.....	24
3.4. Infrastruktura techniczna.....	27
3.5. Gospodarka i rolnictwo.....	29
3.5.1. Gospodarka.....	29
3.5.2. Rolnictwo.....	30
3.6. Kapitał społeczny i ludzki.....	30
3.7. Inne informacje.....	32
4. Analiza SWOT Mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń.....	35
4.1. Mocne strony.....	35
4.2. Słabe strony.....	35
4.3. Szanse dla wsi.....	35
4.4. Zagrożenia dla wsi.....	36
5. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujących społeczność lokalną.....	38
6. Wdrożenie i monitorowanie planu.....	45

1. Wprowadzenie

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich stanowi kluczowe wyzwanie dla Polski w okresie integracji z Unią Europejską. Zasadniczym celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich. Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. W ramach działania pomocą finansową zostaną objęte projekty dotyczące:

- budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury.
- kształtowania obszaru przestrzeni publicznej,
- budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych,
- zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne,
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci,
- kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Uwarunkowania Planu Odnowy Miejscowości polegają na tym, że ma on zdecentralizowany, lokalny charakter, obejmuje ograniczony teren jednej miejscowości i przygotowywany jest (z udziałem przedstawicieli gminy) z inicjatywy i przez mieszkańców miejscowości. Specyfika planu polega na tym, że jest on ukierunkowany na zagadnienia cywilizacyjno-kulturowe, koncentruje się na prostych, lokalnych przedsięwzięciach, które prowadzić mają do poprawy standardu i jakości życia mieszkańców. Ma mniej progospodarczy, a bardziej prospołeczny i prokulturowy charakter. Dzięki temu może stanowić doskonałe uzupełnienie strategii rozwoju całej gminy, która zazwyczaj koncentruje się na zagadnieniach infrastrukturalnych i gospodarczych.

Celem planu jest podtrzymanie lub odtworzenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla lokalnej społeczności. Jest to szczególnie ważne w dzisiejszej sytuacji, gdy miasta oferują konkurencyjną alternatywę zamieszkania,

a rolnictwo traci swą atrakcyjność jako źródło utrzymania, co prowadzi m. in. do migracji młodych ludzi, szczególnie tych lepiej wykształconych ze wsi do miasta.

Idea odnowy wsi wyrasta z przekonania, że odnowiona, doinwestowana i ożywiona kulturowo wieś odzyska swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, zapewni swoim mieszkańcom godziwy standard i jakość życia oraz zdoła zatrzymać młodzież na miejscu. Nie jako „mini-miasto”, wysoko zurbanizowana i konkurująca z ośrodkami miejskimi bogactwem oferty, ale właśnie jako „nowa wieś”, nowoczesna, lecz ceniąca i zachowująca swój wiejski charakter i kulturową specyfikę.

Plan Odnowy ma więc charakter „planu małych kroków”, ale w kierunku wielkich celów. Małych kroków, które podejmowane przez mieszkańców przy finansowym i organizacyjnym wsparciu gminy doprowadzić mają do trwałej poprawy miejscowych warunków życia.

Korzyści wynikające z posiadania Planu Odnowy Miejscowości:

- plan umożliwi efektywne gospodarowanie zasobami takimi jak środowisko, ludzie, infrastruktura i środki finansowe;
- zapisanie tego procesu w formie dokumentu umożliwi stałą ocenę postępów i korygowanie;
- błędów przez wszystkich członków społeczności lokalnej;
- dokument umożliwi zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości;
- uwzględnienie różnych opinii, pomysłów i koncepcji często wymaga porozumienia. Osiągnięte porozumienie, na drodze otwartej dyskusji, pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie identyfikowała się społeczność lokalna;
- tworzenie Planu Odnowy sprzyja realistycznej ocenie mocnych i słabych stron miejscowości, a przez to przyjrzenie się możliwościom oraz potencjalnym problemom, które mogą się pojawić w przyszłości. W ten sposób można uniknąć wielu trudności.

Plan Odnowy Miejscowości Terebiń obejmuje swoim zasięgiem obszar tej miejscowości. Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

Plan Odnowy Miejscowości Terebiń to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2013-2020. Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

Projekt wprowadzonych do planu zadań powstał w oparciu o wytyczne środowiska lokalnego i konsultacje społeczne. Podstawą tworzenia Planu Odnowy Miejscowości Terebiń jest zdanie sobie sprawy z lokalnych zasobów i potencjałów, zmobilizowanie ich,

zainwestowanie w rozwój i stworzenie systemu działań partnerskich tak, aby uzyskać efekt przyrastania inicjatyw i kumulowania się ich skutków.

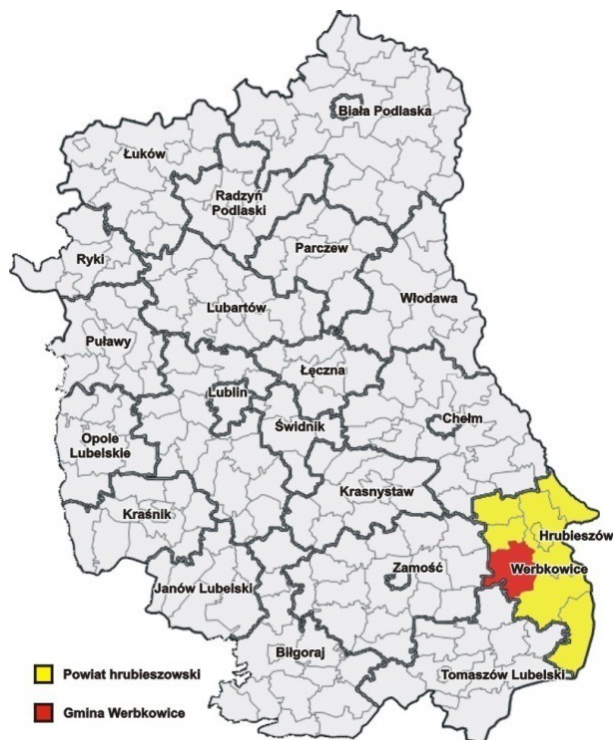
2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności

Miejscowość Terebiń położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie hrubieszowskim, we wschodniej części Gminy Werbkowice, w obrębie Kotliny Hrubieszowskiej. Gmina Werbkowice leży w północno-zachodniej części Kotliny Hrubieszowskiej, która wchodzi w skład Wyżyny Zachodnio-Wołyńskiej oraz w niewielkiej części (część północno-zachodnia) w obszarze Działów Grabowieckich, wchodzących w skład Wyżyny Lubelskiej. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej położona jest w obrębie następujących jednostek:

- Wyżyna Wołyńsko-Podolska,
- Wyżyna Zachodnio Wołyńska,
- Kotlina Hrubieszowska,
- Wyżyna Wschodniomałopolska,
- Wyżyna Lubelska,
- Działy Grabowieckie.

Terebiń leży w odległości ok. 10 km od miasta powiatowego Hrubieszowa, w sąsiedztwie z miejscowościami: Terebiniec, Sahryń, Alojzów, Metelin, Masłomęcz.



Rys. 1. Gmina Werbkowice na tle województwa lubelskiego i powiatu hrubieszowskiego

Mapa Gminy Werbkowice



Rys. 2. Miejscowość Terebiń na tle gminy Werbkowice



Rys. 3. Terebiń - 'Widok z lotu ptaka'

Powierzchnia gminy Werbkowice zajmuje 18565,94ha (Terebiń z powierzchnią 2250,51ha jest największą miejscowością w gminie Werbkowice, w tym użytki rolne stanowią 1681,45ha, natomiast lasy 499,91ha). Gminę Werbkowice tworzy 28 sołectw, w tym dwa sołectwa miejscowości Terebiń (Terebiń Wieś i Terebiń Kolonia). Jest gminą rolniczo-

przemysłową z nastawieniem na przemysł rolno-spożywczy.

Struktura wielkościowa miejscowości w gminie Werbkowice jest bardzo zróżnicowana - liczą od 45 (Łotów) do 2921 mieszkańców (Werbkowice). Najliczniej zamieszkałe miejscowości to: Werbkowice, Terebiń, Gozdów, Turkowice, Podhorce. Charakterystyczną cechą sieci osadniczej gminy, jest rzadko spotykany duży udział miejscowości średnich i dużych - połowa miejscowości liczy ponad 200 mieszkańców (to około 18 miejscowości), a powyżej 400 jest 7 miejscowości, co stanowi blisko 40% całości populacji gminy. Koncentracja ludności wiejskiej jest korzystna, sprzyja bowiem poprawie jakości życia mieszkańców (łatwiejsza realizacja zadań własnych gminy w zakresie infrastruktury społecznej, np. szkół, służby zdrowia; ekonomicznie i społecznie uzasadniony rozwój infrastruktury technicznej) oraz rozwojowi gospodarstwu (większe skupiska ludności zwiększają popyt na dobra i usługi).

Gminę Werbkowice na koniec 2012 roku zamieszkiwało 10232, 2009 roku zamieszkiwało 10492 osoby w tym 5180 mężczyzn i 5312 kobiety. Natomiast na koniec 2008 roku zamieszkiwało 9.996 osób zameldowanych na pobyt stały, w tym 4983 mężczyzn i 4993 kobiet (14,79% populacji powiatu hrubieszowskiego). W porównaniu do danych na 31.12.2006 zamieszkiwało 10062 osób (14,7% populacji powiatu hrubieszowskiego) w tym kobiety - w 2006 roku stanowiły 50,3% ogółu ludności, czyli 5058 kobiet, przy 5004 mieszkańcach płci męskiej.

Miejscowość Terebiń pod względem demograficznym plasuje się 3 miejscu w gminie Werbkowice z liczbą ludności 735 osób (stan na dzień 31.12.2012 r.) W strukturze wielkościowej sołectw na terenie Gminy Werbkowice wpisuje się w grupę sołectw dużych-powyżej 400 mieszkańców-7 miejscowości (w tym Terebiń).

Bezpośrednio obszar miejscowości Terebiń zamieszkuje łącznie 735 osób, co stanowi 7,2% mieszkańców gminy Werbkowice (10232 osób). Liczba gospodarstw domowych w gminie 2097, w miejscowości Terebiń 169.

Wiek	Kobiety	Mężczyźni	Razem
DO 18 LAT	60	76	136
19-60 LAT	198	218	416
POW. 60 LAT	107	76	183
OGÓŁEM	365	370	735

Na koniec IV kw 2012 r. w gminie Werbkowice 791 osób pozostawało bez pracy, przy czym dominującym niekorzystnym zjawiskiem jest duża liczba długotrwale bezrobotnych - 180 osób co stanowi 22,76% ogółu zarejestrowanych. Dynamika bezrobocia charakteryzuje się ciągłymi wahaniami zależnymi od prac sezonowych oraz programów rynku pracy, istotne znaczenie ma również restrukturyzacja sektora cukrowniczego i jej wpływ na zatrudnienie w największym zakładzie pracy - Cukrowni Werbkowice. Stopa bezrobocia w powiecie hrubieszowskim 22,4% i jest zdecydowanie wyższa od średniej dla województwa lubelskiego.

2.2. Rys historyczny

2.2.1. Historia miejscowości Terebiń

W dotychczasowej literaturze przeważnie przyjmowano 1400 rok jako datę pierwszej wzmianki o miejscowości, jednak dokument erygujący kościół i parafię w Hrubieszowie z 1400 roku, który wymieniał Terebiń, okazał się być falsyfikatem. Nie wyklucza to faktu, że miejscowość istniała wcześniej, co wynika z analizy późniejszych źródeł. Andrzej Janeczek przypuszcza, że przed rokiem 1430 właścicielem połowy Terebinia mógł być Roman Lubartowicz, książę kobryński, któremu dobra zabrali Władysław Jagiełło w roku 1431 i darował księciu mazowiecko-bełskiemu Ziemowitowi V dożywotnio Szychowice i połowę Terebinia. Już w początkach XV wieku istniały Terebiń (Duży) i Terebiniec (Terebiń mały), w źródłach często nierozróżniane. W roku 1468 jako właściciel Terebinia (Dużego) występował Jan Uhrynowski. Jego żona Małgorzata sprzedała w 1492 roku wieś Mikołajowi Tęczyńskiemu, męczennikowi krakowskiemu za sumę 300 grzywien. Według rejestru poborowego z roku 1472 Terebiń będąc wsią szlachecką, posiadał 2¼ łana użytków rolnych, 1 karcznię i cerkiew. Dziwi trochę mała ilość użytków rolnych, co może wynikać z podziału wsi na dwie osady: Terebiń i Wolę Terebińską. O samym zamku niewiele jednak wiadomo. Zamek istniał prawdopodobnie do poł. XVII wieku. W 1473 roku dobra szychowicko-terebińskie należały do Andrzeja Tęczyńskiego, ale w 1475 roku podczas ponownego podziału majątku trafiły w ręce Stanisława Tęczyńskiego, ale w 1475 roku podczas ponownego podziału majątku trafiły w ręce Stanisława Tęczyńskiego, który w 1484 roku przekazał je swojemu bratu Mikołajowi. Następnie Terebiń odziedziczył syn Mikołaja Jan Tęczyński, starosta Hrubieszowski, ożeniony z Katarzyną Łaską. W 1552 roku dobra otrzymały dwie córki: Zofia i Katarzyna. Terebiń wraz z 6 wsiami przypadł Katarzynie, która w 1549 roku poślubiła Jana Bonera, a następnie w 1565 roku Stanisława Barzi herbu Korczak. Zapewne po śmierci Katarzyny Tęczyńskiej w 1566 roku dobra te trafiły w ręce Mikołaja Firleja z Dąbrownicy. Wówczas Terebiń należał do powiatu hrubieszowskiego ziemi chełmskiej. Mikołaj Firlej majątek zapisał swojej żonie Anni, która po jego śmierci powtórnie wyszła za mąż za Noskowskiego. Po niej majątek odziedziczył jej syn Jan Noskowski, a następnie córka Joanna Brodecka. Jednakże po jej bezdzietnej śmierci dobra powróciły do Firlejów. W 2 poł. XVII wieku wieś należała do Abrahama Gołuchowskiego, żonatego z Marią Anną Liniewską, która po jego śmierci wyszła za mąż za Wilhelma Eustahego Grothusa. Połowę Terebinia objął po ojcu syn Jan Gołuchowski, od którego w 1701 roku odkupił Wilhelm Grothus. W 1790 roku Antoni Grothus sprzedał połowę wsi swojemu bratu Tadeuszowi, ten zaś odsprzedał ją jeszcze w tym samym roku.

W 1726 roku był tu dwór na planie prostokąta z bocznym alkierzem, trójdzielny, pierwotnie półtraktowy, po rozbudowie półtraktowy z sienią na osi, od frontu posiadał ganek otoczony łaskami. Po jednej stronie sieni znajdowała się izba stołowa o 3 oknach, ogrzewana zielonym piecem kaflowym, gabinet, pokój i alkierz o 3 oknach, a po drugiej stronie piekarnię o 3 oknach, zamieniona na izbę kuchenną. Dwór kryty był słomą. Wybudowano go zapewne w 1 poł. i rozbudowano w 2 poł. XVII wieku.

W 1726 roku właścicielką [części] wsi była Marianna z Firlejów Sapieha, natomiast od 1736 do co najmniej 1742 roku należał Terebiń do Teresy Kuropatnickiej. Część majątku po Firlejach (klucz werbkowicki i terebiński) w 1754 roku trafiła w ręce dzieci Antoniego Gołuchowskiego i Anny Noskowskiej, z których Józef sprzedał swoją część bratu Konstantemu w 1763 roku, Marianna sprzedała swemu mężowi Kempistemu w 1764 roku i Hryniewickiemu w 1780 roku, a Konstanty sprzedał Małachowskiemu. W 1767 roku dobra należały do Karola Sapiehy, wojewody brzeskiego. W latach 1773-1791 jako właścicielka wymieniona jest Elżbieta Sapieżyna. W 1776 roku nastąpił podział majątku, w którego wyniku Terebiń, Terebiniec i Strzyżowiec podzielono na dwie części: Abrahama Gołuchowskiego oraz Ignacego i Andrzeja Sierakowskich. Po Abrahamie Gołuchowskim dziedziczył najpierw syn Antoni, a później wnuki: Konstanty i Marianna Świeżawska. Po Konstantym zaś synowie: Józef, żonaty z Felicjaną Wyszpolską oraz Antoni, żonaty z Praksedą. W 1816 roku jako właścicielka wsi figuruje [Felicjanna] Gołuchowska. Część dóbr Terebiniec od początku XIX wieku była w posiadaniu Anny Falkowskiej i Jana Karola Bormanów, po których w 1817 roku dziedziczyli dzieci: Librat, Edward i Jan. W 1832 roku majątek Bormanów kupił Karol Milowicz, ale zapewne miał problemy z płatnością, bowiem w roku następnym zrezygnował z tego przedsięwzięcia. W 1839 roku dobra Bormanów obejmujący 1/6 całości dóbr Terebiń, Terebiniec i Strzyżowiec objął Edward Borman. Spis z 1827 roku notował wieś w powiecie hrubieszowskim i parafii Hrubieszów. Liczyła wówczas 112 domów i 837 mieszkańców. W 1845 roku w części Bormana istniała karczma, która uzyskała patent na dalsze prowadzenie wyszynku alkoholu. Druga część wsi należała zapewne do Podhoreckiego. W 1 poł. XIX wieku Terebiń był własnością Józefa Leszczyca Mirosławskiego żonatego z Teklą z Kempistych. Jeszcze w 1 poł. tego wieku wieś przeszła w ręce Romana Czaplic-Pohoreckiego herbu Sas (1797-1879) ożenionego z Heleną ze Smolikowskich. Od 1859 roku 602 wieś należała do Adama Andrzeja Pohoreckiego (1828-1898 r.) żonatego z Marią Alojzją Romiszewską, a w 1899 roku po ojcu objął majątek jego najmłodszy syn Jan Wincenty Pohorecki żonaty z Marią z Przybysławskich. Dokonał on szeregu sprzedaży swych posiadłości w celu kupna dóbr Werbkowice. Został on jednak ubiegnięty przy kupnie i osiadł w Terebińcu, gdzie zamieszkał w skromnym dworze z ok. poł. XIX wieku. W 1929 roku Karol Milowicz posiadał w Terebiniu cegielnię, a B. Klinger olejarnię. Przed II wojną światową właścicielką Terebinia była Anna Milowicz. W roku 1915, podczas działań wojennych wieś została doszczętnie zniszczona. Ocalały jedynie dwa budynki: cerkiew i jedna ze stodół. Ludność w większości wyemigrowała wraz z cofającym się wojskiem do Rosji. Po zakończeniu działań wojennych stopniowo dawni mieszkańcy powrócili do Terebinia i odbudowali domy oraz zabudowania gospodarcze.

W 2 połowie XIX wieku powstała we wsi szkoła początkowa, która przetrwała do I wojny światowej. W 1904 roku uczył tutaj Mikołaj Pieredzelski, a w 1914 roku w tutejszej szkole 2-klasowej uczyli: Wasyl Cybulski, Łukasz Duniec i Maria Gajkowa. Podczas I wojny światowej wraz z całą wsią spłonął także budynek szkolny. Polska szkoła powstała w roku 1923, a pierwszym nauczycielem został Jan Hołowiński. Szkoła mieściła się w prywatnym

budynku wynajętym od Stefana Szmege, a warunki nauki były bardzo ciężkie. Około 110 dzieci uczyło się w jednym pomieszczeniu na dwie zmiany. W latach 1926-1928 wybudowano nową, murowaną szkołę. Był to budynek parterowy z użytkowym poddaszem, kryty dwuspadowym, łamanym dachem. Wraz z oddaniem nowego gmachu podniesiono stopień organizacyjny szkoły do 2-klasowej, a jej kierownikiem został wówczas Franciszek Lipko. Wokół szkoły ciągnął się piękny ogród kwiatowy. W latach 30. uczyli także Maria Lipko i Anna Klocówna. Ze względu na wzrastającą ilość dzieci w latach 1934-1935 zbudowano dodatkowo budynek drewniany z przeznaczeniem na szkołę i do 1939 roku dzieci uczyły się w dwóch budynkach. Podczas okupacji hitlerowskiej utworzono we wsi szkołę ukraińską. Szkoła spłonęła w 1943 roku podczas pacyfikacji ukraińskiej. Znaczne straty mieszkaniowe i brak lokalu sprawiły, że po II wojnie światowej dzieci początkowo uczęszczały do szkoły w Werbkowicach. Szkołę w Terebiniu otwarto w 1947 roku, a jej pierwszym po wojnie kierownikiem został Franciszek Malicki, który kierował szkołą do 1948 roku. Potem funkcję kierownika szkoły pełnili kolejno: Franciszek Lipko, Irena Staszewska, Maria Grela i Krystyna Solan-Swatowska (1962-1975), Maria Kloc (1975-1983), Eugeniusz Kaczan (1983-1985) i od 1985 roku Grażyna Wołos. W 1959 roku rozpoczęto we wsi budowę nowej szkoły, ukończoną w roku następnym. Z czasem jednak stała się za ciasna i w latach 1990-1996 wybudowano we wsi nową, murowaną szkołę piętrową.



Rys. 4. Szkoła w Terebiniu wybudowana w latach 1926-1928, fot. z Kroniki SP w Terebiniu

W okresie międzywojennym Terebiń był stosunkowo dużą wsią i według spisu w roku 1921 liczył 118 domów oraz 700 mieszkańców, zaś w 1929 roku 764 mieszkańców. W roku 1929 we wsi notowano cegielnię należącą do Karola Milowicza, olejarnię B. Klingera oraz trzy sklepy spożywcze. Okres okupacji zapisał się w życiu mieszkańców bardzo tragicznie. W nocy z 31 grudnia 1943 roku na 1 stycznia 1944 roku oddział UPA z Werbkowic zamordował 6 osób w kolonii Terebiń. Do kolejnej tragedii doszło 24 września 1943 roku, kiedy policja ukraińska spacyfikowała wieś, mordując 17 osób i paląc wiele zabudowań. W marcu następnego roku podczas walk BCh „Rysia” i oddziałów AK „Wiktora” z Ukraińcami wieś została prawie całkowicie spalona. Ocalała jedynie cerkiew drewniana.

Pierwsza wzmianka o cerkwi w Terebiniu pochodzi z roku 1472. Notują ją także źródła z końca XV, XVI i pocz. XVII wieku. W 1760 roku była we wsi drewniana cerkiew parafialna pw. Eliasza Proroka, która należała do dekanatu hrubieszowskiego. Nową cerkiew, istniejącą do dziś, zbudowano prawdopodobnie w roku 1779. Jest to świątynia orientowana, trójdzielna, o konstrukcji wieńcowej. Posiada babiniec, większą nawę założone na planach kwadratów oraz prezbiterium zamknięte trójbocznie. Od strony północnej, przy prezbiterium znajduje się zakrystia. W 1840 roku w skład unickiej parafii wchodziły: Terebiń, Terebiniec i Strzyżowiec. Liczyła ona wówczas 377 parafian, a w 1872 roku 822 wiernych. Po kasacie unii w 1875 roku cerkiew została zamieniona na prawosławną. W 1950 roku rekuncyliowano ją na kościół katolicki p.w. śś. Piotra i Pawła. Przed 1841 rokiem proboszczem w Terebiniu był ks. Jan Łopacki, a później administratorem Albin Michał Żelechowski [prawdopodobnie przed rokiem 1875. W 1904 roku tutejszym duchownym był Izydor Pankowski. W Terebiniu urodził się w roku 1898 Grzegorz Mitiuk, późniejszy metropolita Andrej, który przed II wojną światową był najpierw dziekanem dekanatu hrubieszowskiego, a później profesorem i rektorem Seminarium Duchownego w Chełmie. Po 1948 roku wyemigrował do Kanady, gdzie został metropolitą Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej w Kanadzie. Zmarł w 1985 roku w Winnipeg. 24 października 1990 roku utworzono w Terebiniu parafię rzymskokatolicką. Jej pierwszym proboszczem został ks. Bolesław Michalski. Kolejnymi proboszczami byli: 1998 roku funkcję tę objął ks. Zenon Góra (1998-2003), 2003 roku ks. Jacek Rok (2003-2004), ks. Jarosław Ziarkiewicz (2004-2008) i od 2008 roku ks. Wiesław Zborowski.



Rys. 5. Kościół w Terebiniu



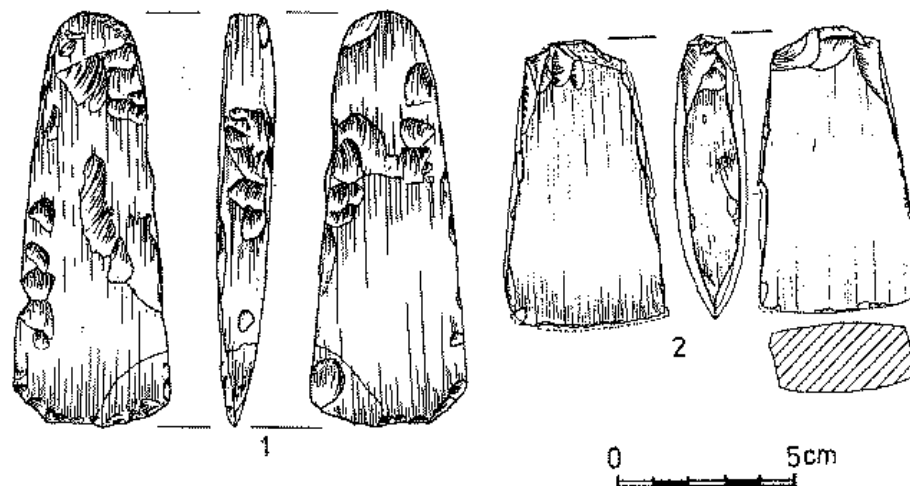
Rys. 6. Wnętrze kościoła w Terebiniu

Jednym z ważniejszych wydarzeń w życiu wsi miało miejsce w 1959 roku, kiedy Franciszek Lipko, Kazimierz Dudziński, Aleksander Greszta i Szczepan Mękal założyli w Terebiniu Ochotniczą Straż Pożarną i w tym samym roku wybudowano remizę. Pierwszym prezesem został Franciszek Lipko. W dwa lata po założeniu jednostki strażacy otrzymali motopompę.

Do ważniejszych inwestycji we wsi należała elektryfikacja wykonana w 1958 roku. W 2001 roku wieś liczyła 186 domów i 926 mieszkańców, a pod koniec 2006 roku 816 mieszkańców.

2.2.2. Terebiń w archeologii

W wyniku badań powierzchniowych prowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski Azp na terenie miejscowości odkryto 50 stanowisk. Najstarsze ślady pochodzą najprawdopodobniej ze środkowej epoki kamienia-mezolitu. Znalaziono bowiem tutaj krzemienne rdzeń mikrolityczny charakterystyczny dla kultur mezolitycznych. Następne ślady osadnictwa pradziejowego w postaci 1 fragmentu ceramiki związane są z kulturą lubelsko-wołyńską (4700-3400). Więcej materiałów zarówno ceramicznych, jak i krzemienych związanych jest z kulturą pucharów lejkowych, a starannie gładzoną czworościenną siekierką można łączyć z kulturą amfor kulistych lub kulturą ceramiki sznurowej. Z tą ostatnią kulturą z pewnością związany był toporek kamienny, który znalaziono na powierzchni. Dalsze materiały w postaci ceramiki i narzędzi krzemienych m. in. skrobacza i dwuliściennej siekiery pochodzą ze wczesnej epoki brązu. Dość ubogie w materiały są odkryte stanowiska kultury trzcinieckiej. Licznie natomiast występują tutaj materiały kultury łużyckiej odkryte aż na 14 stanowiskach. W materiałach pochodzących z badań powierzchniowych jest sporo zabytków datowanych na okres wczesnośredniowieczny, z których najstarsze pochodzą z VIII-X wieku.



Rys. 7. Siekierki z wykopalisk w Terebinu, ze zbiorów Muzeum im. Stanisława Staszica w Hrubieszowie

2.3. Struktura przestrzenna miejscowości

Tereny wsi Terebiń przynależą, tak jak cała gmina, do makroregionu pod nazwą Zamojszczyzna i to z jej, burzliwą historią jest związany układ przestrzenny miejscowości. Zniszczenia wojenne, przesiedlenia, eksterminacja ludności polskiej ze strony okupanta niemieckiego, a także nieustające walki ludności polskiej z ukraińską, nacjonalizacja w okresie powojennym sprawiły, że wieś po części straciła swój „kresowy” charakter. Wiele charakterystycznych zabudowań uległo nieodwracalnym zniszczeniom, a na ich miejsce powstał nieład urbanistyczny. Występuje typ siedlisk z zabudową wolno stojącą wokół podwórza zakreślonego zazwyczaj w prostokąt, zwrócony szczytem do drogi przez wieś, niezależnie czy ustawienie domu mieszkalnego jest szczytowe czy kalenicowe. Oba rozwiązania występują w Terebinu z przewagą ustawienia kalenicowego i z przysunięciem domu mieszkalnego do drogi. Większość budynków powstałych w II połowie XX w. charakteryzuje się budową jednokondygnacyjną wykonaną przeważnie z popularnego pustaka, z elewacją tynkową o dwuspadowych dachach i niskim kącie nachylenia, krytych przeważnie eternitem, blachą. Budynki gospodarcze wolno stojące, ustawione kalenicowo, wokół prostokątnego podwórza. Domy mieszkalne mają różne gabaryty. W nielicznych przypadkach łączone są z zabudową inwentarską, na którą składa się kilka oddzielnych budynków gospodarskich ustawionych w czworobok wokół podwórza, najczęściej ze stodołą na tylnym, krótszym boku działki. Brak jest pełnych zagród z zabytkową zabudową drewnianą charakteryzującą się poszyciem dachowym zwanym „strzechą”, wytypuje tylko kilka pojedynczych domów z przełomu XIX i XX w., pokrytych strzechą lub drewnianą dachówką, parterowych z małymi, z zasady 4 otworami okiennymi, 2 izbowymi o konstrukcji budowlanej drewnianej bądź trzciniowo–glinianej. Bardzo charakterystyczne jest także wznoszenie przy skromnych drewnianych domach okazałych, nowszych, murowanych stodoł, usytuowanych na tyłach siedlisk. Podwórka otaczane są zazwyczaj płotami siatkowymi bądź drewnianymi sztachetowymi, które coraz częściej wypierane są przez te pierwsze.

Na obszarze gminy brak jest charakterystycznego budownictwa wiejskiego, które jeszcze do niedawna dominowało na omawianym terenie. Ostatnie kilkanaście lat przyniosło wyparcie drewnianej architektury ludowej, na rzecz murowanych, bezstylowych domów.

Pomimo występującej dysharmonii budowlanej związanej czy to z zawirowaniami historycznymi, czy też z panującym nieskalanym stylem budownictwa nowożytnego wieś zachowała swój układ przestrzenny oparty na planie ulicówki, pomimo ubytków w zabudowie i wprowadzenia współczesnych, dysharmonizujących budynków.

Obręb miejscowości charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Z przebiegiem dróg powiązana jest dominanta przestrzenna miejscowości (dominanta płaska), której układ przestrzenny można określić jako „liniowy”. Widoczne jest nasilenie zabudowy w okolicach, świetlicy wiejskiej-będące wyznacznikiem dominanty przestrzennej wysokościowej, przy której biegnie ciąg komunikacyjny (droga powiatowa 2425L). Opis obiektów dominanty przestrzennej tj. świetlicy znajduje się w rozdziale 3.3 "INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA".

2.4. Opis obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne

Obszar zlokalizowany jest w centrum Terebinia, przy drodze wojewódzkiej nr 850, powiatowej nr 2425L i gminnej nr 0111296L. W obrębie wskazanego obszaru znajdują się najważniejsze punkty w miejscowości o znaczeniu handlowym, usługowym, kulturowym i rekreacyjnym. Zalicza się do nich świetlico-remizę, boisko sportowe, kościół, szkołę oraz sklep. Świetlico-remiza położona jest po lewej stronie drogi powiatowej nr 2425L, natomiast z prawej strony świetlicy ulokowane jest boisko sportowe, patrząc w kierunku skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 850. Świetlico-remiza oddalona jest o ok. 2 km od wspomnianego skrzyżowania. Sklep znajduje się po lewej stronie drogi wojewódzkiej nr 850, w kierunku od skrzyżowania z drogą powiatową nr 2425L, ok. 600 m od wymienionego skrzyżowania. Ok. 500 m od sklepu po lewej stronie drogi wojewódzkiej znajduje się kościół. Szkoła Podstawowa zlokalizowana jest przy skrzyżowaniu dróg gminnych nr 0111296L i 0111297L, po prawej stronie w kierunku od skrzyżowania drogi gminnej nr 0111297L z drogą wojewódzka nr 850, oddalona ok. 200 m od wymienionego skrzyżowania.

Przedstawiony powyżej obszar ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne pełni funkcję centrum, czyli obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych.

Niestety jak wynika z analizy przedstawionej w powyższym dokumencie, teren ten wymaga niezbędnej interwencji naprawczej. W pierwszej kolejności dotyczyć ona będzie modernizacji świetlico-remizy wraz z budową zbiornika na ścieki sanitarne, w przyszłości niezbędna jest także rozbudowa przyległego do niej terenu, budowa parkingu oraz modernizacja infrastruktury sportowej. Niezbędne i konieczne jest ich przystosowanie do obecnych potrzeb infrastruktury technicznej, a także funkcjonalnych. Odnowa budynku świetlico-remizy oraz przyległego do niej terenu w sposób przyjazny mieszkańcom i turystom wytworzy zorganizowaną przestrzeń wspólną i powiąże ją z pozostałymi znaczącymi elementami miejscowości i ciągami komunikacyjnymi. Uzupełni ofertę miejscowości, tworząc infrastrukturę nie tylko dla dzieci i ich rodziców, ale osób starszych oraz niepełnosprawnych. Będzie to też miejsce wytchnienia dla turystów korzystających z atrakcji turystycznych na terenie miejscowości, jak i całej gminy. Funkcjonalność świetlico-remizy, jej przystosowanie do pełnienia swoich zadań kładzie także potrzebę działań poprawczych, tak aby mieszkańcy, goście w tym turyści odwiedzający miejscowość mogli spotykać się na imprezach kulturalnych oraz sportowych integrujących społeczność. Przedsięwzięcie zapoczątkuje realizację wspólnych działań mieszkańców na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi.

Dostępność obszaru:

- dostępność mobilna: droga wojewódzka nr 850 - przystanki autobusowe po obu stronach, drogi powiatowe; drogi gminne
- dostępność piesza: brak ciągów pieszych wzdłuż drogi, wykorzystywane są pobocza.



Rys. 8. Wizualizacja obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne ujęte z lotu ptaka

Dane i potrzeby zamieszczone w opisie uzupełnione są innymi zapisami ww. dokumencie m. in. w pozycji „Struktura przestrzenna miejscowości”, „Obiekty i tereny” oraz „Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujących społeczność lokalną”, stanowiąc komplementarną całość opisu miejscowości, jej charakterystyki i potrzeb.

3. Inwentaryzacja zasobów

3.1. Środowisko przyrodnicze

3.1.1. Walory krajobrazu

Wieś Terebiń położona jest we wschodniej części gminy Werbkowice. W południowo-wschodniej części znajdują się kompleksy leśne, pozostałe tereny pokrywają pola uprawne i łąki poprzecinane siecią rowów, urozmaicone roślinnością drzewiastą, bogatą gamą gatunków traw i ziół. Występowanie tak wielu elementów przyrodniczych sprawia, że krajobraz jest urozmaicony z zachowaną równowagą tych elementów i dobrze wkomponowanymi obiektami w przyrodę.

Zabudowa jest rozproszona wzdłuż szlaków komunikacyjnych Oddalona od zgiełku i hałasu miasta. Krajobraz jest rolniczy bez cech uprzemysłowienia, o niedużym stopniu przekształcenia.

3.1.2. Walory klimatu

Główne cechy klimatu dla rejonu Terebinia to:

- klimat z przewagą wpływów kontynentalnych;
- zimy długie i chłodne;
- lata ciepłe;
- przeważają wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego.

Położenie miejscowości w dolinie powoduje, że amplitudy zjawisk pogodowych są złagodzone, przez co warunki klimatu są korzystne.

3.1.3. Walory szaty roślinnej

Jest to obszar o znikomym uprzemysłowieniu, a nawet w ogóle nie występującym, dlatego, też stanowi enklawę roślinności zbliżonej do stanu naturalnego. Priorytetowe znaczenie ma wyjątkowe bogactwo florystyczne i zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych oraz duży stopień naturalności siedlisk. Na zmienny krajobraz wpływają pola uprawne i użytki zielone poprzecinane rowami melioracyjnymi, występowanie małych skupisk drzewnych i zakrzaczeń. Roślinność jest zdrowa, bujna nieskażona cywilizacją, niezniszczona kwaśnymi deszczami. Bogate roślinność trawiasta zakrzewienie chroni glebę przed erozją i wymywaniem.

3.1.4. Fauna

Występujące na terenie miejscowości Terebiń lasy oraz stosunkowo mało przekształcone środowisko naturalne są bogate w różnego rodzaju zwierzęta łowne takie jak: sarny, zające, dziki oraz bobry, lisy, borsuki, łasice. Okoliczne łąki stanowi ostoję ptaków takich jak: czajki, kilka rodzin bociana białego, bażanty, kuropatwy oraz inne gatunki.

3.1.5. Gleby

Teren Gminy Werbkowice należy do obszarów o najlepszych warunkach glebowych w województwie lubelskim i jednego z najlepszych na terenie Polski. Jest to efektem występowania tu czarnoziemów, ale także innych doskonałych pod względem rolniczym gleb takich jak rędziny, gleby brunatne wytworzone na lessach i inne.

Gleby tu występujące posiadają doskonałe warunki fizykochemiczne, tj. niewielki udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w ogólnym obszarze użytków rolnych poniżej 40%. Gleby kwaśne należy poddać procesowi wapnowania, w celu poprawy właściwości fizykochemicznych, chemicznych i fizycznych, wzrostu plonów roślin uprawnych i poprawy ich jakości.

Gleby gminy cechują się niewielkim udziałem użytków rolnych o bardzo niskiej i niskiej zasobności w przyswajalny fosfor (poniżej 40%), potas (poniżej 40%) i magnez, (poniżej 20%).

Prowadzone wzdłuż trasy drogi krajowej 74 (Kielce-Zamość-Hrubieszów-Zosin) badania gleb wykazują, że udział elementów z grupy tzw. metali ciężkich wykazuje zerowy stopień zanieczyszczenia rozumiany jako zawartość naturalna.

3.2. Dziedzictwo kulturowe

Obiekty religijne

Są to obiekty na terenie Terebinia będące szczególnym miejscem kultu wiary chrześcijańskiej. Przy tych obiektach religijnych w maju odbywają się spotkania modlitewne zwane "majówkami" oraz poświęcenie pól.

Na terenie miejscowości znajdują się przydrożne krzyże i kapliczki niczym „drogowskazy wiary” oraz element historii mieszkańców Terebinia.



Rys. 9. Krzyż przydrożny. Mieszkańcy Terebinia potajemnie postawili drewniany krzyż z pozyskanego w nocy drewna dębowego z lasu w latach 50. Pomimo nakazu rozbioru przez służby UB i dawnej milicji nikt się nie przyznał do postawienia tego krzyża. Krzyż po upływie lat został odnowiony ze składek mieszkańców Terebinia. Wykonał go z lastryka pan Grad Ryszard z Terebinia w 1974r.



Rys. 10. Figurka Matki Boskiej postawiona w 1960r. przez Edwarda Brzózana na pamiątkę wyjazdu z Terebinia do Koszalina. Figurka odnowiona w 2006r przez państwa Kusiów.



Rys.11. Figurka kamienna Matki Boskiej powstała w 1963r. Postawiła ją Pani Maria Senderek z okolicznymi mieszkańcami.



Rys. 12. Kapliczka drewniana z 1950r. Postawił ją pan Misiarz Marian. Odnowiona w 2005r. przez państwa Załogów.



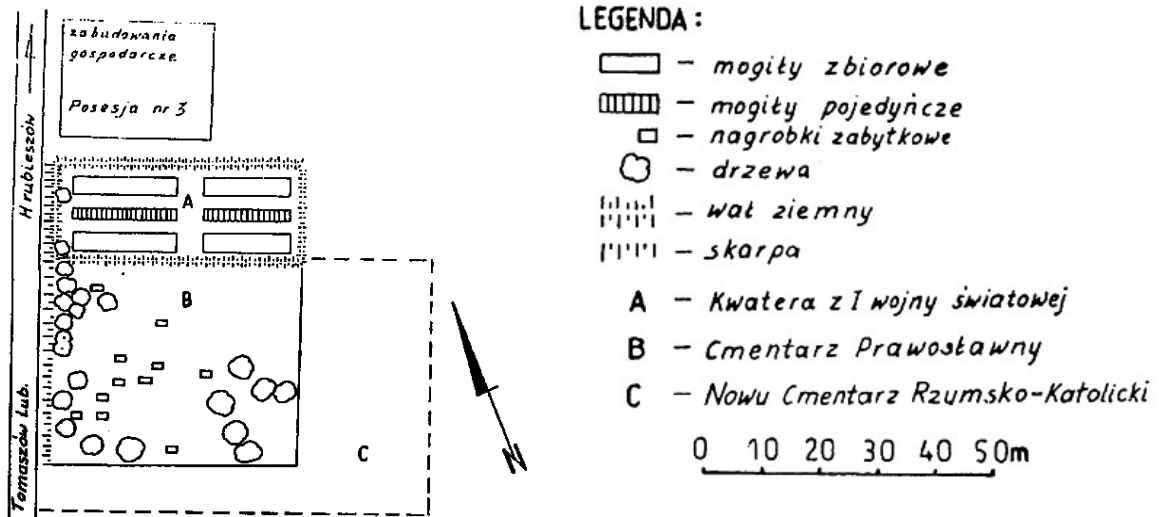
Rys. 13. Przydrożny krzyż i kapliczka

Cmentarz

Cmentarz rzymskokatolicki, d. prawosławny, czynny. Położenie - przy drodze z Hrubieszowa do Tomaszowa, 700 m na północ od kościoła (d. cerkwi), poza zwartą zabudową wsi. Historia - pierwsza wzmianka o cerkwi w Terebiniu pochodzi z 1472 r. Początkowo była to cerkiew prawosławna, w latach 1596-1875 grekokatolicka, od 1875 r. do I wojny światowej ponownie prawosławna. W 1951 r. powstała filia, a w latach 90. parafia rzymskokatolicka. Obecna świątynia pochodzi z 1779 r. Początkowo istniał przy niej cmentarz grzebalny. Obecny założony został prawdopodobnie po 1875 r. dla prawosławnych. Czynny był do I wojny światowej. W 1915 r. urządzono obok niego kwaterę wojskową. Sporadyczne pochówki w okresie międzywojennym i po wojnie. W 1994 r. cmentarz powiększono o teren przyległy od południa i południowego wschodu, z przeznaczeniem dla miejscowej parafii rzymskokatolickiej. Na starym cmentarzu prowadzone są prace renowacyjne. Układ - cmentarz przed powiększeniem w 1994 r. miał kształt czworoboku o powierzchni 0,48 ha. W północnej części kwatery wojenna z mogiłami w trzech rzędach (w skrajnych 4 zbiorowe, w środkowym 40 indywidualnych). Pochówki żołnierskie w układzie północ-południe. Groby w części wyznaniowej kierowane na wschód i zachód.

Stan zachowania - na cmentarzu zachowało się ok. 20 kamiennych nagrobków sprzed 1945 r. Są to krzyże na postumentach i postumentach z nadstawami. Większość krzyży utraconych. Nagrobki dekorowane wielostopniowymi gzymsami uskokowymi, płycinowymi pilasterkami ujętymi w półkoliste szczytiki, trójkątnymi tympanonami. Krzyże o ramionach zakończonych prosto i trójlistnie. Jest tu nagrobek w kształcie słupa dwukondygnacyjnego, na rzucie kwadratu, zwieńczony żeliwnym krzyżem. Kondygnacje oddziela gzyms, podobny także na szczycie. W ścianach słupa osiem wnęk. Nagrobek murowany z cegły, otynkowany. Pochodzi z 1905 r. Inskrypcje nagrobne po rusku. Na starych

grobach nowe nagrobki. Jest kilka grobów pielęgnowanych. Wyróżnione mogiły - żołnierze armii niemieckiej i rosyjskiej polegli podczas I wojny światowej. Drzewostan - lipa (7), kasztanowiec, topola osika (10) oraz samosiewy tych drzew, bez lilak, bez czarny, tarnina. Ogrodzenie - brak. Jedynie kwaterę z I wojny światowej otacza wał ziemny o wysokości 0,5 m i szerokości u podstawy - 1 m. Rej. zab.: A/481 z 1990 r. (wpisem objęta kwatera z I wojny światowej).



Rys.14. Schemat cmentarza w Terebiniu



Rys. 15. Nowy cmentarz rzymsko-katolicki



Rys. 16. Nagrobki na cmentarzu wojennym.

3.2.1. Dziedzictwo kulturowe (działalność artystyczno-rzemieślnicza)

Rękodzieło artystyczne

Pani Mękal Zofia od dawna oddaje się swojej pasji szydełkowania. W jej dłoniach powstają piękne, barwne kompozycje o różnej tematyce i wielkości, cieszące się podziwem oglądających.



Rys. 17. Robótki ręczne wykonane szydełkiem przez panią Mękal Zofię.

3.2.2. Atrakcyjność turystyczna

O atrakcyjności turystycznej miejscowości Terebiń decydują przede wszystkim malownicze drogi i ścieżki polne idealne dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej, piękne krajobrazy, urozmaicony teren. Terebiń może być propozycją dla tych, którzy chcą „na chwilę” odpocząć od cywilizacyjnego pośpiechu. Jest to miejscowość przyrodniczo bardzo bogata, gdyż w zupełności jest to teren zielony, czysty z niewielką ilością zabudowań,

dostępem do lasu oraz atrakcyjnym sąsiedztwie z Werbkowicami i ich zabytkami architektury budowlanej i archeologicznej. Proste boisko utworzone na łące pozwala najmłodszym aktywnie wypoczywać. Położenie wsi Terebiń stwarza doskonałe warunki do aktywnego wypoczynku oraz do korzystania z dobrodziejstw turystyki. Bez jakiegokolwiek specjalistycznego sprzętu możemy zwiedzić pieszo niemalże cały region. Gęsta sieć dróg i ścieżek polnych wiedzie lasami i łąkami. Jest to obszary o wysokich walorach przyrodniczych, umożliwiającym prowadzenie obserwacji fauny i flory połączonych z fotografowaniem, filmowaniem i plenerami malarskimi.

Przyległe, urozmaicone kompleksy leśne przyciągają miłośników przyrody do długich wycieczek pieszych, rowerowych, grzybobrań czy do zbierania sezonowych owoców leśnych.

Z miejsc kultu religijnego godnymi zainteresowania są obiekty sakralne tj.: przydrożne krzyże i kapliczki, ukazujące siłę wiary mieszkańców Terebinia. Niezwykłą atrakcją architektury sakralnej godną zobaczenia i wzbudzającą podziw jest kościół konstrukcji drewnianej dawna cerkiew prawosławna. Jest to świątynia orientowana, trójdzielna, o konstrukcji wieńcowej.

Występują sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki. Rozwój turystyki może odgrywać rolę czynnika wzrostu i pełnić funkcję instrumentu wspomagającego restrukturyzację i przemiany społeczno-gospodarcze. Turystyka wywołuje również zmiany wtórne struktury branżowej poprzez pobudzenie rozwoju usług i handlu.

3.3. Infrastruktura społeczna

Świetlico-remiza

Usytuowana w centrum wsi, jest jednym z najważniejszych obiektów pełniących inne funkcje niż wyznaniowe i stricte edukacyjne, a jako świetlica wiejska pełniąc funkcje społeczno-kulturalne jest miejscem spotkań i zabaw mieszkańców miejscowości.

Świetlica powstała w latach 70-tych XX w.

Budynek świetlico-remizy położony jest na dz. nr ewid. 17/1 w miejscowości Terebiń, gm. Werbkowice. Działka nr 17/1 jest zagospodarowana i znajdują się na niej: budynek świetlico-remizy, budynek wolnostojący, parterowy, niepodpiwniczony, wykonany w technologii tradycyjnej, murowanej, oparty na planie prostokąta o wym. 27,60 x 8,82 m, przekryty dachem dwuspadowym o konstrukcji drewnianej, krokwiowo-jętkowej z pokryciem z blachy trapezowej, bez poddasza użytkowego. Powierzchnia użytkowa budynku 214,56m²: pomieszczenia świetlicowe 206,33 m², pomieszczenie OSP 8,23m².

Dodatkowo na działce znajduje się: sieć energetyczna i przyłącze energetyczne napowietrzne do budynku, zjazd publiczny z drogi publicznej.

Obiekt murowany, parterowy, posiada 5 wyodrębnionych niezależnych części składowych-część świetlicową z salą taneczną i sceną, pomieszczeniem socjalnym, pomieszczenie pełniące funkcje siedziby OSP, pomieszczenie pełniące funkcję siedziby KGW - kuchnia, jak również spotkań integracyjnych i rekreacyjnych dla młodzieży oraz

dzieci, służące także do sezonowych spotkań religijnych oraz siłownia. Cały obiekt nie jest ogrodzony, teren nie jest zagospodarowany (m. in. brak utwardzonego placu dojazdowego, obiektów małej infrastruktury typu: boiska sportowo-rekreacyjnego). Brak infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, sanitariatów.

Świetlica wiejska jest miejscem spotkań zorganizowanych i niezorganizowanych grup dzieci oraz dorosłych mieszkańców wsi. Obiekt pełni funkcje siedziby:

- Koła Gospodyń Wiejskich, do którego czynnie należy 15 osób,
- Rady Sołeckiej
- Ochotniczej Straży Pożarnej

Obiekt „świetlicowy” skupiający tak ważne i potrzebne instytucje życia społecznego miejscowości, niestety z roku na rok staje się coraz mniej przystosowany do sprawnego funkcjonowania ze względu na stan techniczny, niepozwalający na jego należyte zgodne z przeznaczeniem funkcjonalne użytkowanie. Brak wyposażenia, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, zagospodarowania terenu wokół budynku świetlicy-remizowego niepozwalającego na spełnianie misji takiego typu obiektu. Remont, budowa infrastruktury sanitarnej stworzy podwaliny pod centrum społeczno-kulturalne oraz turystyczne wsi.

Pomimo powyższych braków organizowane są w świetlicy dużym nakładem społecznym, imprezy dla mieszkańców np. Choinka, Dzień Dziecka, ognisko dla dzieci. W programie zawsze są konkursy i zabawy dla dzieci oraz dorosłych.



Rys. 18. Świetlicy-remiza we wsi Terebiń



Rys. 19. Świetlico-remiza we wsi Terebiń



Rys. 20. Sala taneczna



Rys. 21. Sala spotkań społeczności Terebinia



Rys. 22. Pomieszczenie rekreacyjne

Boisko sportowe

Usytuowane jest w Centrum Terebinia. Niepełnowymiarowe boisko do piłki nożnej w bardzo złym stanie technicznym (zdeastowana nawierzchnia trawiasta, brak infrastruktury przy boiskowej typu: zaplecze sportowe, ogrodzenie, trybuny).



Rys. 23. Obecna infrastruktura boiska sportowego

3.4. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Brak sieci wodociągowej na terenie miejscowości. Woda pobierana jest ze źródeł studni głębinowych.

Energia elektryczna

Cały teren gminy objęty jest siecią energetyczną średniego napięcia, zrealizowaną jako linia napowietrzna na słupach żelbetonowych. Odbiorcy zasilani są energią elektryczną niskiego napięcia ze stacji transformatorowych. Ogólny stan linii jest średni, jednak w części gmin wymagają one nakładów inwestycyjnych. Przez teren gminy przebiegają także linie energetyczne wysokiego napięcia WN-110 kV.

Zamojska Korporacja energetyczna w Zamościu, Rejonowy Zakład Energetyczny ma opracowany rozwój sieci energetycznej dotyczącej gminy Werbkowice do roku 2011, dalej plany obecnie nie sięgają.

Ciepłownictwo

Zaopatrywanie mieszkańców w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach ciepła. (ogrzewanie mieszkań oraz budynków gospodarczych).

Kanalizacja i gospodarka odpadami

Miejscowość Terebiń jest miejscowością nieskanalizowaną. W miejscowości funkcjonują zbiorniki bezodpływowe (szamba), których znaczna część zanieczyszcza środowisko poprzez nieszczelne zbiorniki lub odprowadzając ścieki do rowów melioracyjnych, zanieczyszcza wody powierzchniowe i podskórne. Istnieje wyraźna potrzeba budowy komunalnej sieci kanalizacyjnej i wyposażenia indywidualnych posesji w hydroponiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Komunikacja

Miejscowość Terebiń poprzecinana jest gęstą siecią dróg tj. droga wojewódzka czy 3 drogi powiatowe oraz wiele dróg gminnych.

- Droga wojewódzka nr 850 Alojzów - Tomaszów o dł. 5,4 km o nawierzchni twardej.
- Droga powiatowa nr 3424L Terebiń – Zady dł. 3,3 km o nawierzchni utwardzonej.
- Droga powiatowa nr 3425L Terebiń – Romanówka dł. 4,2 km o nawierzchni twardej.
- Droga powiatowa nr 3422L dł. 0,3 km o nawierzchni gruntowej.
- Droga gminna nr 111297L dł. 2,35 km (0,3 km o nawierzchni utwardzonej, 0,3 o nawierzchni ulepszonej, pozostały odcinek to droga gruntowa).
- Droga gminna nr 111296L dł. 0,32 km o nawierzchni gruntowej.
- Droga gminna nr 111299L dł. 4,25 km (1,29 km o nawierzchni ulepszonej, pozostały odcinek to droga gruntowa).
- Droga gminna nr 111300L dł. 2,2 km o nawierzchni gruntowej.
- Droga gminna nr 111258L dł. 2,1 km o nawierzchni gruntowej
- Droga gminna nr 111301L dł. 1,3 km o nawierzchni ulepszonej.
- Droga gminna nr 111257L dł. 0,35 km o nawierzchni gruntowej.

Sieć dróg na terenie gminy Werbkowice

Sieć drogową łącząca poszczególne miejscowości jest dobrze rozwinięta. Na terenie gminy znajduje się obecnie 13,7 km dróg krajowych oraz 12 km dróg wojewódzkich, 76,8 km dróg powiatowych. Pozostałą część stanowią drogi gminne. Ich łączna długość wynosi 134,4 km (w tym na terenie sołectwa 10,8 km), z czego 6,1 km dróg posiada nawierzchnię twardą, 0,7 km to drogi o nawierzchni twardej ulepszonej, natomiast 4 km to drogi o nawierzchni gruntowej. Większość dróg na terenie gminy z naciskiem na drogi powiatowe i gminne wymaga zintensyfikowanych nakładów inwestycyjnych w celu poprawy ich stanu nawierzchni oraz dostosowania ich do obecnych obciążeń komunikacyjnych. W szczególności należy przebudować nawierzchnię dróg gminnych z nawierzchni gruntowej na nawierzchnię twardą

lub twardą ulepszoną.

Sieć telekomunikacyjna

Obejmuje cały obszar Terebinia, jaki cały obszar gminy. Sieć ta wyposażona jest przeważnie w nowoczesne automatyczne centrale cyfrowe, często połączone ze sobą przewodami światłowodowymi. Taki poziom telefonizacji zaspokaja w większości potrzeby mieszkańców.

Sieć kanalizacyjna

Obecnie stan skanalizowania miejscowości Terebiń uznaje się za zły. Brak jest układów sieciowych w rozproszonej zabudowie miejscowości, gdzie funkcjonują zbiorniki bezodpływowe (szamba), których znaczna część zanieczyszcza środowisko poprzez nieszczelne zbiorniki lub odprowadzając ścieki do rowów melioracyjnych, zanieczyszcza wody powierzchniowe i podskórne. Istnieje wyraźna potrzeba rozbudowy komunalnej sieci kanalizacyjnej i wyposażenia indywidualnych posesji w hydroponiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Odpady komunalne

Wieś zaopatrzona jest przez UG Werbkowice w pojemniki na odpady o kubaturze 120 l, przy świetlicy znajduje się kontener na odpady. Deponowanie odpadów odbywa się poza granicami gminy na składowiskach w Hrubieszowie i Mirczu (od dnia 01.07.2013 r. odpady będą składowane tylko w Mirczu). W związku z przynależnością Gminy Werbkowice do Regionu Południowego wyznaczonego w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Lubelskiego odpady komunalne, mieszane oraz pozostałości z sortowania będą mogły być deponowane tylko w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Mirczu. Odpady segregowane i odprowadzane są na sortownię odpadów w Łaskowie. Z roku na rok następuje poprawa sytuacji odpadów i zwiększa się świadomość mieszkańców na ten temat.

Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe miejscowości Terebiń (stan na koniec 2012 r.)

Nazwa miejscowości	Budynki wielorodzinne /ilość lokali	Liczba osób	Budynki jednorodzinne	Liczba osób	Razem liczba osób
Terebiń	1	8	168	721	735

3.5. Gospodarka i rolnictwo

3.5.1. Gospodarka

Na terenie miejscowości Terebiń działają następujące podmioty gospodarcze prowadzące działalność handlową i usługową:

1. "HANKA" Sklep Spożywczo - Przemysłowy – Garbacz Anna
2. Roboty Budowlano-Wykończeniowe oraz Auto Części – Mechanika - Bzdyra Fryderyk
3. Usługi Administracyjne - Agnieszka Czernoba
4. Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób

- niepełnosprawnych - Elżbieta Pomazanka
5. Roboty Budowlane - Galek Henryk
 6. Grupa MP – roboty budowlane - Paweł Mękal
 7. Uprawa warzyw, włączając melony oraz uprawa roślin korzeniowych i roślin bulwiastych - Jan Bubilek
 8. Produkcja odzieży wierzchniej - Janusz Adamowicz
 9. Usługi Administracyjne - Joanna Załoga
 10. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe - Henryk Nowak
 11. Przygotowanie terenu pod budowę - Szambara Dariusz
 12. Wypożyczalnia Sprzętu Budowlanego - Mariola Jędrzejuk
 13. Zakład Robót Telekomunikacyjnych TELNOV - Andrzej Nowak

3.5.2. Rolnictwo

Powierzchnia administracyjna Gminy Werbkowice to w przeważającej części użytki rolne. Zajmują one powierzchnię 17616ha, co stanowi 83% powierzchni gminy. Z tego przeważająca część - 12226ha, to grunty orne w klasach bonitacyjnych od I do III kl., sklasyfikowano 69,1% gruntów ornich w gminie. Sady zajmują 162ha, łąki 2665ha, pastwiska 460ha natomiast lasy 1450ha powierzchni gminy Werbkowice. W większości miejscowości grunty orne stanowią ponad 50% wszystkich gruntów. Gmina Werbkowice to gmina rolnicza (w przeważającej części), charakteryzuje się dobrymi i bardzo dobrymi glebami. Wśród gruntów ornich przewagę stanowią kompleksy pszennej bardzo dobrej i pszennej dobrej zaliczane do czarnoziemów właściwych, czarnoziemów zdegradowanych, gleb brunatnych właściwych i brunatnych wylugowanych.

Przedstawione powyżej dane wskazują bezpośrednio na rolniczy charakter gminy, w tym miejscowości Terebiń.

Struktura gospodarstw rolnych wg. wielkości w Gminie Werbkowice (stan na koniec 2011 r.)

Do 1 ha włącznie	Powyżej 1 ha do 5 ha	Od 5ha do mniej niż 10 ha	Od 10 ha do mniej niż 15 ha	15 ha i więcej	Ogółem
1512	1578	680	213	138	4121

Struktura gospodarstw rolnych według wielkości we wsi Terebiń (stan na koniec 2012 r.)

Do 1 ha włącznie	Powyżej 1 ha do 2 ha	Od 2 ha do mniej niż 5 ha	Od 5 ha do mniej niż 15 ha	15 ha i więcej	Ogółem
26	24	41	100	8	199

3.6. Kapitał społeczny i ludzki

Rada Sołecka

Radzie sołeckiej przewodniczy Sołtys-Orchowski Leszek. W skład Rady wchodzi: Kuszykiewicz Ryszard, Jochaniuk Ewa, Skawińska Małgorzata.

Do zadań Rady należy:

- organizowanie wspólnych prac na rzecz miejsca zamieszkania a zwłaszcza w zakresie upowszechniania kultury, rozwijanie pomocy społecznej, utrzymania porządku publicznego i czystości, a także dysponowanie zgromadzonymi w budżecie gminy środkami przeznaczonymi dla sołectwa określając sposób ich wykorzystania;
- kształtowanie odpowiednich warunków współżycia mieszkańców;
- zapewnienie udziału mieszkańców w rozpatrywaniu spraw socjalnych, kulturalnych, sportu, wypoczynku.

Koło Gospodyń Wiejskich "Atomówki"

KGW organizuje zajęcia, pokazy, szkolenia oraz różnego rodzaju kursy: kurs wekowania i przerobów mięsa, marynat, wekowania owoców; szkolenia z zakresu, warzywnictwa, higieny, racjonalnego odżywiania, pieczenia ciast, dekorowania potraw, znaczenia kobiet w życiu społecznym; szycia, robót ręcznych, a także gotowania, pieczenia, przygotowywania niepospolitych potraw, pączków oraz tortów. Uczestnictwo w dożynkach parafialnych i gminnych, podczas których panie prezentują naszą rodzimą, regionalną twórczość. Obrazuje ona naszą kulturę, język-miejscową gwarę, styl życia, a często eksponuje zalety i piętnuje wady społeczności.

Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich "Atomówki" w Terebiniu to grupa 13 kobiet bardzo aktywnych i 2 członków wspierających, którzy chcą pokazać młodzieży i starszym gospodyniom, że życie na wsi nie musi być monotonne i smutne.



Rys. 24. Zimowe działania KGW Atomówki

Ochotnicza Straż Pożarna

Ochotnicza Straż Pożarna w Terebiniu powstała w 1967 r. jako jednostka do walki z zagrożeniami pożarowymi. Niestety działania ratownicze były prowadzone przez bardzo krótki okres. Przez długie lata zapal działaczy do podejmowania jakichkolwiek działań wygaszał aż do roku 2012. 22 kwietnia 2012 r. na wniosek młodych członków OSP zwołano Nadzwyczajne Walne Zebranie, na którym podjęto uchwały dotyczące m. in. zmiany Zarządu, rozpoczęcia starań o nabycie osobowości prawnej, ukierunkowania działań jednostki OSP Terebiń. Szeregi zasilają głównie młodzi i kreatywni ludzie, dla których praca

w stowarzyszeniu to możliwość pożytecznego spędzenia czasu, a także realnego wpływania na to, co się dzieje w naszym regionie.

Młodzież OSP Terebiń oprócz przeciwdziałania powstawaniu pożarów i innych akcji ratowniczych niosących pomoc ludziom, również działają czynnie na rzecz rekreacji i integracji społeczności Terebinia. Aktywnie uczestniczą w spotkaniach gminnych podczas, których ich działania są doceniane jak np. I miejsca na Dożynkach Gminnych 2012 w konkursie na najpiękniejszy wieniec.

Dzięki staraniom Zarządu OSP i Urzędu Gminy Werbkowice OSP Terebiń pozyskała od Głównej Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Warszawie następujący sprzęt biurowy: Notebook Acer x 3, Radiomagnetofon Sony x 1, Fotel biurowy obracany x 2, Drukarko – kopiarka HP x 1.



Rys. 25. Dożynki Sołeczko-parafialne - Terebiń 2012



Rys. 26. Aktywne działania OSP

3.7. Inne informacje

Oświata

Obecnie na terenie miejscowości funkcjonuje Publiczna Szkoła Podstawowa im. Prymasa Stefana Wyszyńskiego, której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie "Edukacja i Rozwój Wsi Terebiń". Do szkół uczęszczają dzieci z Terebińca od nr 48 do nr 69 i Terebinia od nr 1 do nr 169 i od nr 185 do nr 205. W Szkole Podstawowej uczy się 34 uczniów a w przedszkolu 7 uczniów. W placówkach zatrudnionych jest 12 nauczycieli na 7 etatów. Gimnazjaliści uczęszczają do Gimnazjum w Werbkowicach ok 8 km od Terebinia.

Kolekcje staroci z Terebinia

Pan Andrzej Soja zamieszkały w Terebiniu od wielu lat oddaje się pasji kolekcjonowania zabytków metalowych, krzemienych, szklanych. Pan Soja posiada w swoim domu kolekcje eksponatów o różnych gabarytach i różnych okresów historii. Można również zaobserwować fotografie historycznych postaci. W trosce o dziedzictwo kulturowe naszego regionu kolekcjoner przekazał wiele cennych eksponatów m. in. materiały ceramiczne, siekiere krzemienne do zbiorów archeologicznych Muzeum im. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, które zostały wpisane do księgi inwentarzowej, wzbogacając zasoby muzeum.



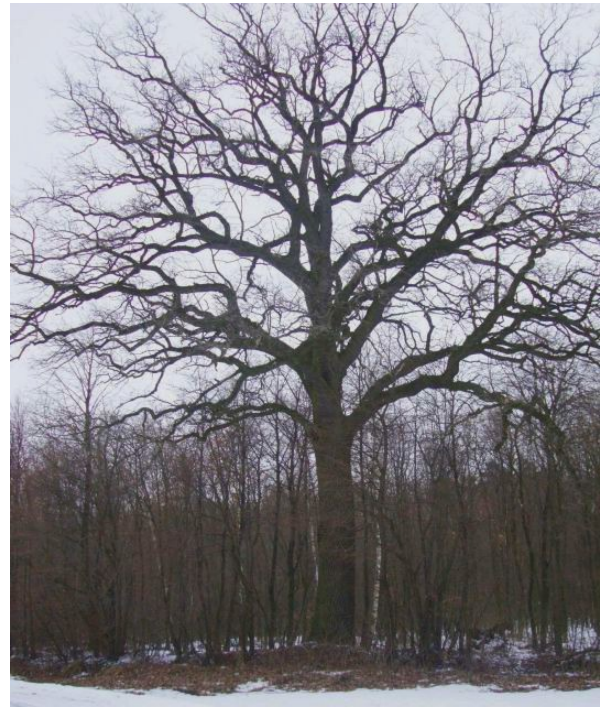
Rys. 27. Eksponaty z kolekcji Pana Andrzeja Soi

Kompleksy leśne

Lasy zlokalizowane na obszarze Terebinia należą do Nadleśnictwa Mircze nieznajdującego się na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie. Zasięg terytorialny nadleśnictwa wynosi 98 322 ha, z czego las terebiński zajmuje 1000 ha.



Rys. 28. Leśniczówka Leśnictwa Terebiń



Rys. 29. Terebiński las

Obiekty użyteczności publicznej

Na terenie wsi Terebiń znajdują się:

- świetlica-remiza (w części świetlicowej organizowane są m. in. zebrania mieszkańców, imprezy społeczno-kulturalne);
- boisko wiejskie (na nim organizowane są rozgrywki piłkarskie, festyny);
- Szkoła Podstawowa.

4. Analiza SWOT Mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń

Podsumowanie sytuacji rozwojowej wsi Terebiń.

4.1. Mocne strony

- dobry klimat,
- podstawy bazy turystycznej,
- położenie geograficzne,
- rolnictwo,
- integracja społeczeństwa,
- doświadczenie w organizowaniu imprez,
- dobre warunki do rozwoju agroturystyki,
- dziedzictwo kulturowe
- aktywna i otwarta społeczność,
- walory krajobrazowo-turystyczne.

4.2. Słabe strony

- zły stan dróg dojazdowych,
- zły stan infrastruktury społecznej (świetlico-remiza, teren około świetlicowy, boisko),
- niedostatecznie rozwinięta i niewypromowana turystyka,
- brak sieci wodociągowej,
- brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- brak ofert na zagospodarowanie wolnego czasu dla mieszkańców wsi w tym dla dzieci i młodzieży,
- brak placu zabaw.
- niezadowalająca estetyka miejscowości,
- brak lamp oświetleniowych.
- słabo rozwinięta agroturystyka,
- brak bazy noclegowo-gastronomicznej,
- brak szansy dla rozwoju młodych ludzi.

4.3. Szanse dla wsi

- remont lub budowa obiektów rekreacyjnych, wypoczynkowych i terenów zielonych;
- wzrost atrakcyjności związany z rozbudową lokalnej infrastruktury;
- dobre warunki do zamieszkania i codziennego użytku;
- rozwój turystyki-agroturystyki;
- uzupełnienie oświetlenia;

- budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- rozwój rolnictwa;
- rozwój sektora usług i drobnej wytwórczości;
- możliwość uzyskania środków ze źródeł zewnętrznych (np. PROW);
- możliwość pozyskania inwestorów w zakresie rozbudowy zaplecza turystycznego.

4.4. Zagrożenia dla wsi

- pogarszające się warunki bytowe społeczeństwa;
- postępujące rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- zanieczyszczenie środowiska;
- migracja młodzieży;
- utrzymujące się na wysokim poziomie bezrobocie;
- ograniczona możliwość kształcenia ludzi młodych;
- ograniczenie rynku zbytu produktów rolnych;
- postępujące rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- brak możliwości finansowych na realizację inwestycji infrastrukturalnych i programów rozwojowych;
- polityka gospodarcza i podatkowa państwa.

Rezultaty realizacji Planu Odnowy Miejscowości Terebiń na lata 2013-2020

Rozwój miejscowości Terebiń będzie realizowany w oparciu o koncepcję wielofunkcyjności. Korzyści, jakie uzyskają beneficjenci końcowi bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektów, są wielopoziomowe i przyczynią się przede wszystkim do zwiększenia jakości życia mieszkańców sołectwa Terebiń, jak również Gminy Werbkowice. Nastąpi rozwój i poprawa lokalnej infrastruktury, wzmocnienie ekonomiczne istniejących podmiotów rolnych i poza rolnych, wzmocnienia atrakcyjności turystycznej i uwypuklenie walorów krajobrazowych i historycznych miejscowości i jej okolic, poprawy standardu usług świadczonych na rzecz „czasu wolnego”, poszerzenie i wzbogacenie oferty rekreacyjnej dla turystów i lokalnej społeczności.

Podsumowanie

- Nowoczesna wieś położona w pobliżu gminnych i powiatowych centrów lokalnych;
- Wieś zagospodarowana gospodarczo;
- Wieś posiadająca wspaniałą historię i tradycję;
- Wieś nastawiona na rozwój;
- Wieś wyposażona w infrastrukturę techniczną (m.in. odpowiedni stan ciągów jezdnych i pieszych);
- Wieś wyposażona w infrastrukturę społeczno - kulturalną, rekreacyjną (świetlica,

zagroda chłopska);

- Wieś inwestująca w dzieci i młodzież-posiadając dobre zaplecze oświatowe, kulturalne, sportowo-rekreacyjne.

5. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujących społeczność lokalną

Opisane zadania zostały przedstawione zgodnie z kolejnością ustaloną w rankingu przez grupę mieszkańców na zebraniach wiejskich. Opis przedsięwzięć zawiera podstawowe potrzeby zasygnalizowane przez uczestników zebrań, które mogą ulec zmianie na etapie projektowania i stosowania konkretnych rozwiązań technicznych. Przedstawione budżety przedsięwzięć są kwotami szacunkowymi i mogą również ulec zmianie z chwilą przystąpienia do realizacji wyznaczonego zadania.

Zadanie 1

Nazwa zadania:

Remont świetlicy-remizy w miejscowości Terebiń

Cel zadania:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie korzystnych warunków do wszechstronnego rozwoju społeczności w oparciu o remont budynku świetlicy w miejscowości Terebiń, a następnie udostępnienie obiektu społeczności lokalnej i turystom (jako miejsca działań społeczno-kulturalnych i rekreacyjnych)

Celami częściowymi są:

1. Podniesienia atrakcyjności miejscowości pod względem społecznym, kulturalnym i turystycznym.
2. Zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych i turystycznym. a także rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego.
3. Poprawa warunków i standardów życia mieszkańców Terebinia

Obszar planowanej inwestycji usytuowany jest w miejscowości Terebiń w gminie Werbkowice. Na działce nr 17/1 znajduje się budynek świetlicy-remizy (stanowi własność Gminy Werbkowice). Budynek parterowy o budynek świetlicy-remizy, budynek wolnostojący, parterowy, niepodpiwniczony, wykonany w technologii tradycyjnej, murowanej, oparty na planie prostokąta o wym. 27,60 x 8,82 m, przekryty dachem dwuspadowym o konstrukcji drewnianej, krokwiowo-jętkowej z pokryciem z blachy trapezowej, bez poddasza użytkowego, świetlicy-remiza (pełniące funkcję wiejskiej „placówki” społeczno-kulturalno-rekreacyjnej).

Dodatkowo na działce znajduje się:

- sieć energetyczna i przyłącze energetyczne napowietrzne do budynku
- zjazd publiczny z drogi publicznej.

Do budynku planowane jest wykonanie przyłącza kanalizacyjnego i bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe wg. odrębnego opracowania.

Planuje się remont budynku świetlicy-remizy w zakresie:

- docieplenie ścian zewnętrznych, z wyprawą elewacyjną;
- osuszenie murów poprzez wykonanie izolacji pionowej z dyspersyjnej masy

asfaltowo-kauczukowej i naprawie izolacji poziomej metodą iniekcji krystalicznej, grawitacyjnej;

- docieplenie stropu,
- wymiana i docieplenie sufitów podwieszanych;
- remont podłóg;
- wykonanie pomieszczeń WC wraz z okładzinami z płytek;
- wymiana stolarki okiennie-drzwiowej;
- wykonanie opaski odwadniającej
- utwardzenie terenu kostką betonową i tłuczniem kamiennym

Program funkcjonalny nie ulega zasadniczej zmianie, a tylko w niewielkim stopniu. Konstrukcja budynku nie ulega zmianie.

Program funkcjonalny ulega zmianie jedynie poprzez podział pomieszczenia nr 6 na mniejsze z wydzieleniem pomieszczeń na toalety.

Przeprowadzona szczegółowa analiza stanu technicznego obiektu wykazała znaczne zużycie techniczne budynku, a także brak przystosowania i niedobory w jego infrastrukturze i wyposażeniu techniczno-użytkowym, a także niedostosowanie terenu około obiektowego do użytku społecznego. Stwierdzono konieczność realizacji prac remontowo-budowlanych. Budynek nie posiada zaplecza sanitarnego. Pomieszczenia wymagają modernizacji i dostosowania ich do pełnienia funkcji turystyczno-społeczno-kulturalnych. Nie dostatecznie rozwinięta i nie przystosowana infrastruktura turystyczno-społeczno-kulturalna wsi stanowi jedną z najpoważniejszych barier wielofunkcyjnego rozwoju obszaru miejscowości. Słaby stopień rozwoju infrastruktury wiejskiej nie tylko obniża standard życia i gospodarowania, lecz także decyduje o słabej atrakcyjności oferty kulturalnej dla mieszkańców wsi. Natomiast oferta turystyczna miejscowości jest nad wyraz bogata /poparta powyższym opracowaniem/, ale mało dostępna. Przeszkodą w jej dostępie jest brak miejsca informacyjno-edukacyjnego dla turystów, a takim miejscem bezsprzecznie byłaby świetlica-remiza z jej nową infrastrukturą. Planowane jest, aby turyści odwiedzający okolice mogli korzystać ze świetlicy nie tylko jako miejsca odpoczynku i relaksu, ale i miejsca, w którym mogą się odświeżyć, skorzystać z pomieszczeń kuchennych w celu przygotowania posiłków i gorących napoi. Takie możliwości świadczone nieodpłatnie pozwolą zatrzymać potencjalnego turystę w miejscowości na dłużej niż kilka godzin, a założyć można, że na cały dzień. Samorząd gminy wspólnie ze środowiskami lokalnymi podejmuje działania pozwalające na odpowiednie zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych mieszkańców wsi, a także potrzeb turystycznych dla przyjezdnych gości. Podjęcie działania inwestycyjnego służy mobilizacji lokalnej społeczności i pobudzenia aktywności do podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia w swojej miejscowości.

Przedmiotem przedsięwzięcia są:

Remont świetlicy – koszty kwalifikowane

1. Elewacyjne roboty towarzyszące- rusztowania

2. Roboty rozbiórkowe i demontażowe na elewacji
 3. Docieplenie ścian zewnętrznych
 4. Roboty blacharskie
 5. Osuszanie murów- wykonanie przepony poziomej metodą iniekcji
 6. Roboty murarskie
 7. Docieplenie stropu nad małą salą spotkań
 8. Wymiana i docieplenie sufitów podwieszanych
 9. Remont podłóg
 10. Roboty okładzinowe
 11. Roboty tynkarsko-malarskie
 12. Stolarka okiennie-drzwiowa
 13. Detale
 14. Elementy wyposażenia łazienki dla osób niepełnosprawnych
 15. Wentylacja
 16. Opaska odwadniająca
 17. Utwardzenie terenu
 18. Wywóz materiałów z rozbiórki
 19. Świadectwo energetyczne
 20. Instalacja wodociągowa
 21. Instalacja kanalizacyjna
 22. Instalacja elektryczna- roboty demontażowe
 23. Wykucie bruzd i ich zaprawienie
 24. Instalacja oświetleniowa
 25. Zasilanie podgrzewaczy podumywalkowych i hydroforu
 26. Doprowadzenie przewodu PE do rozdzielnicy
 27. Instalacja odgromowa
 28. Wyposażenie rozdzielnicy TB
- Remont remizy – koszty niekwalifikowane
1. Elewacyjne roboty towarzyszące- rusztowania
 2. Roboty rozbiórkowe i demontażowe na elewacji
 3. Docieplenie ścian zewnętrznych
 4. Roboty blacharskie
 5. Osuszanie murów- wykonanie przepony poziomej metodą iniekcji
 6. Wymiana i docieplenie sufitów podwieszanych
 7. Remont posadzek
 8. Roboty okładzinowe
 9. Stolarka okiennie-drzwiowa
 10. Wywóz materiałów z rozbiórki

Realizacji zadania (zapewnienie odpowiednich warunków) pozwoli mieszkańcom wsi

na funkcjonowanie i poszerzenie aktywnej działalności społeczności (zaspokojenie potrzeb turystycznych, społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych) w ramach formalnych i nieformalnych grup (w budynku ma siedzibę Koło Gospodyń Wiejskich, Rada Sołecka, OSP, odbywają się zebrania wiejskie, imprezy integracyjne społeczności Terebinia). Projekt ma również za zadanie poprawę wizerunku miejscowości oraz poprawę estetyki i uporządkowanie przestrzeni publicznej.

Po zakończeniu zadania rola świetlicy jako miejsca wypoczynku (w tym dla turystów) i życia społeczno-kulturalnego wsi zostanie wykorzystana z lepszym skutkiem. Ponieważ w miejscowości Terebiń jest wiele ciekawych atrakcji turystycznych, a sami mieszkańcy są aktywnymi społecznikami, trzeba zadbać jedynie o odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie. Jeśli pomyślimy o świetlicy jako o przyjaznej przestrzeni dla aktywnych grup z naszej miejscowości, dla gości z zewnątrz-turystów, i spróbujemy tę przestrzeń jak najbardziej przystosować do różnych potrzeb tych grup, to świetlica-remiza będzie uzasadniać swój byt. Realizacja projektu uwzględnia realizację zadań na rzecz szeroko pojętego rozwoju społeczeństwa wiejskiego. Wszelkie działania prowadzone w ramach funkcjonowania jednostki świetlicowej będą zapobiegały pogłębianiu bierności i bezradności społecznej wobec trudnych sytuacji życiowych, otworzą drogę do szerokiej konsolidacji społeczeństwa i jego rozwoju w aspekcie społecznym, turystycznym i kulturalnym. Koniecznym działaniem jest więc pozyskanie funduszy na wyremontowanie budynku i wyposażenie go w odpowiednią infrastrukturę pod kątem potrzeb różnych grup społeczności.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania
2013-14	262 000 zł, 80% kosztów kwalifikowalnych zadania dofinansowanie przez Europejski Fundusz Rolny z PROW-działanie: Lider: Odnowa i rozwój wsi, pozostałe jako wkład własny Gminy Werbkowice.

Zadanie 2

Nazwa zadania

Utworzenie dróg gminnych w miejscowości Terebiń

Cel zadania:

Inwestycja ma na celu poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz poprawę warunków przejazdu.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2013-2020 (rocznie)	8.000 zł-Środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

Zadanie 3

Nazwa zadania:

Organizowanie imprez kulturalno-rekreacyjnych, pikników, festynów przy/w świetlico-remizie wiejskiej w Terebinu.

Cel zadania:

Organizowanie imprez ma na celu kultywowanie tradycji i integrację społeczności lokalnej, a także umożliwić aktywne spędzenie wolnego czasu.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2014-20 (corocznie)	Ok. 1.500 zł rocznie-Środki własne sołectwa, podmioty prywatne.

Zadanie 4

Nazwa zadania:

Organizowanie imprez kulturalno-rekreacyjnych, pikników, festynów przy Szkole Podstawowej w Terebinu.

Cel zadania:

Organizowanie imprez ma na celu kultywowanie tradycji i integrację społeczności lokalnej, a także umożliwić aktywne spędzenie wolnego czasu.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2014-20 (corocznie)	Ok. 1.000 zł rocznie-Środki własne sołectwa, podmioty prywatne.

Zadanie 5

Nazwa zadania:

„Dwudziestowieczna Zagroda Chłopska”

Cel zadania:

Stworzenie korzystnych warunków do wszechstronnego rozwoju społeczności pod względem turystycznym i dziedzictwa kulturowego, poprzez efektywne wykorzystanie zasobów własnych /lokalnych produktów/, ich promocję, rozwój i waloryzację. Celami częściowymi są:

Poprawa warunków i standardów życia mieszkańców; 2.Zaspokojenie potrzeb turystycznych, a także rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego; 3.Podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości pod względem dostępności do infrastruktury wraz z jej wypromowaniem.

Opis przedsięwzięcia:

1. GENEZA I ISTOTA PROJEKTU

Związana jest z jednej strony z wielopokoleniową tradycją uprawy ziemi na terenie naszej gminy, a z drugiej strony z brakiem miejsc obrazujących historię rolnictwa.

Powstanie skansenu ma przypominać i ocalić od zapomnienia rolniczą przeszłość naszego regionu.

2. PLANOWANE POŁOŻENIE OBIEKTU

Proponowane położenie skansenu : teren znajdujący się przy świetlicy wiejskiej w Terebiniu, obecnie pełniący funkcję boiska. Jest to spory, niezagospodarowany obszar, położony w centralnej części miejscowości, otoczony drzewami lipowymi, dzięki czemu idealnie nadaje się do stworzenia skansenu.

3. Etapy realizacji przedsięwzięcia

- I etap – Chata Chłopska
- II etap – Stodoła
- III etap - Elementy wystroju

4. etapy:

I ETAP – CHATA CHŁOPSKA

Działania:

- Zakup i przeniesienie drewnianej chaty na teren skansenu od lokalnych mieszkańców.
- Remont chaty
- Zakup narzędzi niegdyś używanych w rolnictwie i prezentowanie ich w budynku.

II ETAP – STODOŁA

- Zakup drewnianej stodoły lub budowa nowego budynku.
- Zakup eksponatów : wóz, sanie, pług, uprząż konna.

III ETAP - OGRODZENIE

- Wykonanie drewnianego płotu
- Wzbogacenie skansenu w takie elementy jak: studnia, rzeźby gospodarza i gospodyni, zadaszone palenisko, ławeczki.

IV ETAP – ELEMENTY WYSTROJU

- Turyści odwiedzający obiekt, oprócz podziwiania zabytków, będą mieli możliwość zakupu pamiątek wykonanych przez lokalnych rzemieślników.
- Dodatkową atrakcją będą spotkania przy ognisku!

Projekt zostanie zrealizowany przy współpracy z:

- Urzędem Gminy Werbkowice.
- Kołem Gospodyń Wiejskich w Terebiniu.
- Mieszkańcami wsi .
- Stowarzyszeniem Rozwoju i Promocji wsi Dąbrowa C.L.

Istniejące niewykorzystane zasoby dziedzictwa kulturowego, są istotnym dla miejscowości zasobem materialnym i niematerialnym, który bezwzględnie trzeba wykorzystać kierunkiem realizacji wyznaczonych celów projektowych zadania. Obszar, pomimo że nacechowany spuścizną dziedzictwa kulturowego, nie jest wyposażony w infrastrukturę /lokalny produkt dziedzictwa kulturowego/ mogącą przybliżyć bogactwo kulturalne swoim mieszkańcom, a także przyjezdnym /turyantom/. Nikła znajomość uwarunkowań historycznych, dawnej obyczajowości i obrzędów, wpływa na niską tożsamość

ludności z obszarem, który zamieszkuje. Ponadto mała wiedza na ten temat pomimo wspomnianych wcześniej zasobów kulturowych, wpływa na mniejszą integrację ludności poprzez mniejszy stopień tworzenia wokół aspektu dziedzictwa organizacji, spotkań czy też wydarzeń. Brak infrastruktury turystyczno-edukacyjnej wykorzystującej potencjał lokalny wpływa na niską atrakcyjność turystyczna miejscowości i okolicy.

Planuje się, że powstanie obiekt wyposażony w infrastrukturę gdzie przeszłość i przyszłość podadzą sobie rękę, a o czasach minionych, o ludziach sprzed wieku opowiada się w sposób zajmujący i niebanalny. Historia stanie się przygodą, osobistym przeżyciem.

Dla wielu słabiej uprzemysłowionych, ale atrakcyjnych pod względem zasobów dziedzictwa kulturalnego regionów Polski, promocja własnych zasobów a przez to turystyka stanowi podstawową szansę rozwojową. Jej wykorzystanie wymaga jednak wsparcia inicjatyw lokalnych przez władze publiczne, które wyznaczają szlaki turystyczne, obszary społeczno- kulturalne w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego ich promocję jako lokalnych produktów oraz pomagają w rozbudowie niezbędnej infrastruktury. W turystyce upatruje się szanse na rozwój społeczny w zakresie terytorialnym i ludnościowym, turystyka wpływa także na pozarolniczą aktywności zawodową oraz podniesieni konkurencyjności lokalnej. Działania wykorzystujące zasoby środowiska przyrodniczego jako istotnego potencjału rozwojowego; są wsparciem stanu materialnego dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju inwestycji; inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki, przyczyniając się do zwiększania liczby miejsc pracy i wpływające na wzrost konkurencyjności. Dzięki realizacji zamierzenia projektowego podniesie się standard życia mieszkańców.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania
2016-2019	400.000 zł-zadanie % dofinansowane przez Europejski Fundusz Rolny – perspektywa budżetowa 2014-2020

Zadanie 6

Nazwa zadania

Budowa placu zabaw i modernizacja infrastruktury sportowej w Terebiniu

Cel zadania:

Rozwój infrastruktury rekreacyjnej we wsi Terebiń.

Zakres zadania

Zadanie polega na organizacji bezpiecznego i atrakcyjnego placu zabaw dla dzieci, modernizacji boisk przy świetlicowych jako miejsca wspólnych zabaw i gier, a także integracji społeczności lokalnej.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2017-2020 (rokrocznie)	3.000 zł-Środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

6. Wdrożenie i monitorowanie planu

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy Werbkowice. Wdrożenie Planu zaleca się Wójtowi Gminy Werbkowice, Radzie Sołectkiej miejscowości Terebiń oraz Sołtysowi wsi Terebiń. Monitorowanie każdego przedsięwzięcia-czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych w postaci ustalonych wskaźników, które opisują jego postęp i efekty. W monitorowaniu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Werbkowicach oraz Rada Sołectwa Terebiń, zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Terebiń. Oceną wdrażania Planu zajmie się Rada Sołectka.

Lp.	Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1.	Przedłożenie projektu planu odnowy miejscowości Terebiń przedstawicielom Zebrania Wiejskiego	Rada Sołectka	marzec 2013
2.	Uchwalenie planu odnowy miejscowości Terebiń przez Zebranie Wiejskie	Zebranie Wiejskie	marzec 2013
3.	Opracowanie dokumentacji technicznych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Wójt	Odpowiednio przed planowanym naborem wniosków / 2013-2020
4.	Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w planie odnowy miejscowości Terebiń	Wójt, Rada Sołectka	2020

Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą na skutek zdarzeń wcześniej nie przewidywalnych lub z innych ważnych powodów Plan Odnowy Miejscowości Terebiń może zostać skorygowany w każdym z jego rozdziałów, o ile wniosek z uzasadnieniem złoży każdy z członków Rady Sołectkiej na ręce Przewodniczącego Rady Sołectkiej. Wniosek taki Przewodniczący Rady Sołectkiej poddaje procedurze uchwalania dokonywanego przez Zebranie Wiejskie i zatwierdzania przez Radę Gminy w formie uchwały.